

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

10. VEEBRUARIL 1930. A.

Nr. 3

KAHEKSAS AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:	
Aastas	Kr. 5.—
Pooles aastas	" 2.50
Üksik number	" —.25
1923 aastak.	" —.50
1924 "	" 3.—
1925 — 1929 a. ä	" 5.—

Toimetus ja talitus:
Tallinnas, Suur Roosikrantsi
uul. Nr. 12.
Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tal-
linna osakond Nr. 609.

Kuulutuste hind:
1 lhk. Kr. 20.—, 1/2 lhk. Kr. 10.—,
1/4 lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk. Kr. 2.50
1/16 lhk. Kr. 1.25.
Dokumentide kaotamise kuu-
lutused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Omavalitsuse elujõuliseks tegemine on riik- line ülesanne, mille juures meie päe- vagi viivitada ei tohi — Rud. Kuris	Lhk. 43
Finanspoliitika ja omavalitsused	" 45
Kas eelarvega seadust muutmas	" 48
Suur samm on astutud	" 49
Tuluhindamise lihtsustamine — E. Brückel	" 51
Omavalitsuste päevauudised	" 52
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevusest	" 53
Riigikohtu seletused	" 54
Küsimused ja vastused	" 55
Kuulutused	" 52, 56

Kuulutatakse maksvaks:

„Maaomavalitsus“ Nr. 15 — 1929 a. ja „Riigi Teatajas“ maksvusetaks kuulutatud Jaan Matsi p. Salmi hobusepass, väljaantud Kehtna vallavalitsusest 12. jaan. 1921 a. Nr. 94 all.

Kuulutatakse maksvusetaks:

1) Pauline Järve hobusepass, väljaantud Skarjätina vallavalitsusest 10. nov. 1925 a. Nr. 84 all.

2) Mihail Dolini hobusepass, väljaantud Peetri vallavalitsusest 4. veebr. 1921 a. Nr. 407 all.

3) Maj Tooma t. Riipulk'i nimele ümberkirjutatud hobusepass, väljaantud Uue-Vändra vallavalitsusest 9. dets. 1929 a. Nr. 118/152920 all.

4) Reedik Pookeri hobusepass, väljaantud Mustjala vallavalitsusest 17. veebruaril 1921 a. Nr. 214 all.

5) Märt Märdi p. Püks'i hobusepass, väljaantud Väätša vallavalitsusest 29. aprillil 1924 a. Nr. 61 all.

6) Mäo vallavalitsusest 9. veebr. 1929 a. Nr. 808 all väljaantud hobusepass, hobuse tundemärgid: kõrb täkk, kõrgus 1 ars. 13 vers., sündinud 1921 a. Pahem tagumine kabi valge, väike leht-lauk otsas.

7) Karl Vaino hobusepass, väljaantud Avinurme vallavalitsusest 7. jaan. 1921 a. Nr. 603 all.

8) Hobusepass: Hobuse tundemärgid: raudjas mära, 10 a. vana, 150 sm. kõrge.

9) Hobusepass: Hobuse tundemärgid: valge mära, 13 a. vana.

10) Hendrik Johani p. Mikkit'a hobusepass, väljaantud Palupera vallavalitsusest 24. okt. 1928 a. Nr. 26 all.

11) Kolovere Riigi Hoolekandekooli hobusepass, viimati registreeritud Ellamaa laadal 27. aprillil 1926 a.

12) Jüri Kaarli p. Altmühli hobusepass, väljaantud Kolovere vallavalitsusest 30. novembril 1925 a. Nr. 146 all.

13) Hobusepass Nr. 418, väljaantud Riisipere vallavalitsusest 15. jaan. 1921 a.

14) Madis Jaani p. Aasmann'i hobusepass, väljaantud Kolovere vallavalitsusest 9. jaan. 1921 a. Nr. 176 all.

15) Leopold Krausi hobusepass, väljaantud Taevere vallavalitsusest 4. aug. 1925 a. Nr. 54 all.

16) Tõnu Kukke hobusepass, väljaantud Vötikvere vallavalitsusest 3. jaan. 1922 a. Nr. 805 all.

17) August Kuusik'u hobusepass, hobuse tundemärgid: ruun, sündinud 1914 a., raudjas, kõrgus 149 sm., sedelga all valged karvad.

18) Julius Mihkelson'i hobusepass, väljaantud Torma vallavalitsusest 17. dets. 1920 a. Nr. 623 all.

19) Julius Mihkelson'i hobusepass, väljaantud Pajusi vallavalitsusest 1920 a. Nr. 331 all.

20) Johann Jaani p. Kiirats'i hobusepass, väljaantud Vigala vallavalitsusest 1921 a. Nr. 933 all.

Kui olete unustanud

ehk

pole Teil aega olnud

ära tellida

**OMAVALITSUSTEGELASE
KALENDRIT 1930 a. peale,**

siis veel on aeg seda teha, et varustada
end hädavajalise käsiraamatuga:

Ainult neil omavalitsustegelastel puudub see kalender-käsiraamat-taskuraamat, kes ükskõiksed oma kohuste ja nende korraliku täitmise vastu.

Tellida E. Maaomavl. Liidult Tallinn. Hind: läikpapp köites 1.20 s.,
kuld kunstnahkköites 1.75 s., 10 ehk rohkem eks. tellides hind à 1 kr. ja
1.50 s. ühes saatekuludega.

Omavalitsuse elujõuliseks tegemine on riikline ülesanne, mille juures meie päevagi viivitada ei tohi.

Väljavõte rkl. Rud. Kuris'e kõnest Riigikogus 5. veebr. 1930.

Mis puutub omavalitsuste küsimusse, siis seejuures on eelkõnelejad peatunud. Ma tahtsin juhtida ka tähelepanu omavalitsuste ja keskvalitsuse vahekorrale, mis iseäranis palju soovida jätab. Siit kõrgelt kõnetoolilt on kõneldud reformi tarvidusest, seda on öeldud ka omavalitsuste tege- laste kongressidel nii üleriiklikkudel ja teistel. Kahjuks peab ütleva, et siia- maani ei ole ühtki positiivset kava seniste valitsuste poolt esitatud. Sellevastu on vastu võetud mitmed seadused, mis panevad omavalit- suste suured kohustused peale, kusjuures nende tulud on vähenenud. Võtame Hoole- kande seaduse, või Maanteede seaduse. Maanteede seaduse alusel on võetud liiku- misabinõudemaks omavalitsustelt ära, aga samal ajal on nendele pandud kohustus kantselei ametkonna ülalpidamise alal, mis selle seadusega seotud.

Meie omavalitsuste sissetulekute juures ei saa öelda, et siin võiks juttu olla mingi- sugusest omavalitsuse majandusepoliiti- kast, vaid siin on olnud küllalt juhte, et seadusega pealepandud kohuste täitmiseks meie omavalitsused on sunnitud olnud laene tegema. On see, minu härrad, loomulik? Kas oleme harjunud kuulma teistes riiki- des sarnaseid nähtusi? Mis puutub linna- desse, siis on need selles küsimuses pare- mas seisukorras, sest neil on juba vene- ajast kindel seadus ja kindel vahekord. Ka nende maaga varustamise küsimus on la- hendatud. Nende maaga varustamise kü- simuse alal on eriseadus ja see annab neile ka iseseisva majapidamise võimaluse.

Palju on siin räägitud ja arvustavalt räägitud teise astme omavalitsustest, maa- valitsustest. Ma tahaksin siin öelda, et siin on võimalik reformeerida nii mõndagi, aga siin peavad olema kindlad positiivsed kavad, ainult siis on võimalik midagi ära teha. Meie ei saa nii välja tulla ja öelda, et vaadake, seal olevat mingisugused hal- vad asjad, mingit fakti aga ometi ette ei tooda.

Ma ei usu, et keegi Riigikogu liikmetest oleks selle vastu, kui meil tuuakse paremad

kavad, mis oleksid odavamad kui praegune kaheastmeline süsteem. Mu härrad, siin ei ole lahkavamis ja kõik oleksid uute ka- vade poolt. Aga mispärast ei ole neid kavu toodud? Ma arvan, see on ka valitsuse asi, need välja töötada.

Mina olen omavalitsuse juhina püüdnud läbi viia üksikuid likvideerimisi. Nii olen läbi viinud, et maavalitsustes on üks liige likvideeritud, kaks osakonda vähendatud, ametnikke on kaotatud 20%, on ka kaota- tud 15 hobusepostijaama ja 9 öömaja. Kuid mis on selle tagajärg? Tagajärg on see, et ma olen sattunud nii mõneski asjas vast- ollu keskvalitsusega.

Mis tuleb meil öelda, kas see on kord, nii ei saa ju riiki valitseda.

Minu arvates on selge, et nendes kü- simustes tuleb välja minna seisukohast, mis on odavam, otstarbekohasem ja rahvale kätte saadavam.

Katsed on tehtud ka teatud ülesannete valdadele üleandmisega. Minu arvates oleks loomulik, kui oleks võimalus teatud ülesanded üleanda valdadele, millega nad hakkama saavad. Ma olen ka neid katseid teinud ja pean ütleva, et olen vastollu sat- tunud keskvõimu esitajatega, kes ütlevad, et selleks puudub seaduslik alus.

Need paar näidet olgu selleks toodud, et näidata, et omavalitsused ei saa ise midagi teha, selleks peavad kavad tulema valit- suse poolt, ning endine kord seadustes peab muudetud saama, ainult siis on see võima- lik. Ei ole aga mingisugust kahtlust, et kavad, millega omavalitsused odavamad tulevad, ei leiaks Riigikogu enamuse pool- damist. Selge on, et nendega tuleb ainult esineda.

Siis puudutas lugupeetud rkl. härra Päts Läti süsteemi. Mul oli alles hiljuti võima- lus tutvuneda Läti süsteemiga. Läti süs- teem maaomavalitsuse alal on väga kallis süsteem. Ma ei taha siinjuures pikemalt peatuda, aga kui seda vajaliku leitakse ole- vat, siis võib ju seda teha.

Mis puutub Soomesse, siis seal on kihel- konnavalitsuste süsteem. Aga kas seda

süsteemi on võimalik meil läbi viia, selle juures kahtlen. Kui tahame kihelkonnavalitsuste süsteemi läbi viia, siis teeme maavalitsusi kümne asemele 40—50. (Keskelt: 90!) No ütleme 90, aga seal juures likvideerime palju elujõulisi valdu. Kui ainult elujõuetud vallad likvideeritakse, siis ei oleks inimesed selle vastu, kuid meie teame, kui palju on praegusel juhtumisel proteste tulnud niisuguste likvideerimiste kavade kohta. Kui soovitakse Soome eeskujul, siis tuleb kihelkonna vallad sisse seada, kui selle kava tahame läbi viia. Valdased meie likvideerida ei saa. Kui siin öeldakse, et tulevad vallad liita ja sellega elujõuliseks teha, nii kui valitsusel kavatsus on, siis mina olen vastupidisel seisukohal ja ütlen, et valdadele tuleb võimaldada sissetulekuid. Meie teame, et rasketel aegadel, näiteks vabaduse sõja ajal, olid just vallad suurteks abiandjateks ja toetuspunktideks. Kui nüüd tahetakse ühe valitsuse aktiga likvideerida mitu valda ja kokku liita üheks suureks kihelkonna valitsuseks, siis ei ole see minu arvates kuidagi mõeldav. On tarvis hoolt kanda selle eest, et üksikutes valdades sissetulekud tõuseksid. On ju valdu, kes raskustes, kuid need on meie Eesti riigi iseseisvuse ajal sündinud ja on väiksemad vallad. Võtame näiteks Saku valla, see on umbes viie aasta eest tehtud. Selle valla tekkimiseks on olnud mõõduandev teatud tööstusmaksu ärakasutamine, ja kui see tööstusmaks kaotatakse, siis likvideerub see vald iseenesest. Kuid need on üksikud vallad, kellega ei saa arvestada. Üldiselt peab ütleva, et vallad tulevad teha elujõulisemaks ja valdadele tuleb võimaldada tarvilikke sissetulekuid.

Niisama tuleb arvustamisele võtta meie isikumaks valdades. Valla sissetulek peamiselt koosneb isikumaksust ja isikumaks on võrdlemisi suureks paisunud, mõnes kohas kuni 25 kroonini isiku peale. Kas saame seda loomulikuks pidada? Siin aga ütlete, et, võib olla, vallad raiskavad, ei ole kokkuhoidlikud. Et vallad raiskaks, seda ei saaks kuidagi öelda, vallad on kokkuhoidlikud. Millest on aga olukord tekkinud, et valdadel raha ei ole. Toaksin selleks mõningad näited. Võtame terve rida seadusi, mis on pannud kohustusi valdadele, kuid selle juures ei ole tulusid näidanud. Näiteks, avalikkude algkoolide seadus toob iga aastaga valdadele juurde kohustusi, vald peab muretsema uuesti avatavate klasside ruumid, ruumidele kütet,

õpetajatele korterid jne., kuid selle juures ei ole mingit suurenevat sissetulekut.

Maavalitsust võib likvideerida, kui esitatakse korralik kava ja niisugune, mis läbi viidav on oma kättesaadavuse, odavuse ja otstarbekohasuse poolest.

Edasi tahaksin näidata vallaomavalitsuste maaküsimusele. See on üks valusamatest küsimustest üldse. Linnad ja alevid on maavarustamise seadusega rahuldatud. Nendel on enam-vähem need küsimused selged. Vallad on sattunud ummikusse. Meie valdadele, nagu härrad Riigikogu liikmed ise teavad, on rida koolimaju kingitud endise mõisapidaja poolt ühes maa ja majaga. Need kinkimise aktid on mitmesaja maa-ala kohta puudulikud just vormilisest küljest selleks, et neid akti alusel tagasi anda.

Ja mis nüüd sünnib? Nüüd sünnib niisugune olukord, et vallal on tunnistajad olemas, et mõisaomanik on neile maa kinkinud, aga see ka ei loo kreposteerimise võimalust: Põllutööministeerium ei saa kasutada neid tunnistajaid muidu, kui peab seda kohtu kaudu tegema. Valdadel puudub aga selleks raha, et kohtute kaudu oma õigusi maksma panna, ja nüüd on Põllutööministeerium asunud nende kohtade tagasinõudmisele, ja nende kohtade pealt rendi sissenõudmisele. Selge on see, et neid kohtasid ja talusid, mis koolidele antud, võib Balti Eraseaduse alusel kinnistada, sest nad on enam kui 10 aastat nende koolide käes omandusõiguse kohaselt valitseda olnud. Praegu võib seda aga ainult kohtu korras teha, ja seda ei ole rahapuudusel jällegi võimalik. On tekkinud niisugune olukord, kus vallad on raskustesse sattumas. Omal ajal Põllutööminister Köster esitas seaduse eelnõu, mille järel oleks vallad oma koolimaad tasuta kätte saanud, ja see oleks seaduslikul teel läbi viidud, kuid kahjuks jäi see seadus Vabariigi Valitsuses seisma.

Praegune Põllutööministeerium on asunud valdade käest nende vaeluse all olevate maade kohta sunduslikke lepinguid nõudma, andes selleks tähtaja. Kui selleks ajaks ei esitata allkirje lepinguile, siis lubatakse need kohad harilikus korras välja anda.

Näiteks võin teile värske kirja Koonga vallavalitsuse käest ette lugeda:

„Põllutööministeerium käib energiliselt kõige jõuga valdadele peale ja võtab kohad valdadelt üle ühel ehk teisel viisil, kas kohtu teel, ehk sünnib valda rendilepingut

sõlmima ja nii kaovad valdade kohad varsti kuni viimseni. Kui peakski ükskord niisugune seadus vastu võetama, et kreposteerimata valla maad valla omanduseks arvatakse, siis pole sellel seadusel enam tegelikult mingisugust tähtsust, sest et kohad on viimseni juba riigile ülevõetud. Maaomavalitsuse toimetuse soovitas valdadele kohtade äraandmise asjaga viivitada, kuid viivitamise ajad mööduvad, kohtud ei oota seaduseandmise teostamist, vaid teevad oma tööd edasi.

Saadan Teile ärakirja Kohtu Palati otsusest ja palun Teid veel kord mõjuvalt samme astuda Vabariigi Valitsuse ees, et nad selle seaduse rutusti Riigikogule otsustamiseks annaks.

Kohtuskäimine sünnitab valdadele suuri kulusid.

Põllutöoministerium nõuab aga ka veel niisuguste kohtade eest renti tagant järele, nii näiteks nõudis Koonga vallalt endiste Tammiku ja Pikavere koolikohtade eest renti 20 tuhande sendi suuruses. Rahukohtunik tühistas nõudmise. Ministeriumi volinik kaebas edasi Rahukogusse, kes mõistis välja maksma. Vald kasseeris siis edasi ning Riigikohtu otsus on alles tulemata. Tammiku kooli koha pealt tuleb kohtu otsuse kohaselt valla kivihooned ära koristada. Hooned on u u e d alles ja praegult on valla väesed seal sees.“

Ei ole selge, mis sellest asjast välja tuleb.

Minu arvates ei saa kohtuteel sarnaseid vahekordi lahendada. Kohtuskäimine ei ole kerge. Kõik vallad ei suuda kohtukuluid kanda lihtsalt raha puudusel.

Maaomavalitsuste Liit pöördus märgukirjaga möödunud aasta novembrikuul Põllutöoministeriumi poole paludes: et „endiste maaomanikkude või nende eelkäijate poolt koolimajade, vallamajade ja magasi-aitade aluseks antud maad kõigi päraldistega, mis seni veel valdade nimele kinnitama, antakse valdade omanduseks endistes piirides, vaatamata sellele, kas valdadel nende maade omanduseõigusele dokumenta ettenäidata on, ja seniks kui seadus jõusse astub, seisma panna igasugused rendivahekorda astumise nõudmised vallaomavalitsustele, samuti ähvardused valla maa- de võõrandamise kohta“.

Pea ütlema, et Põllutöoministeriumist ei ole selle peale mingit rahuldavat teadet korralduste kohta seni tulnud. Meie teame ometi, lugupeetud Riigikogu liikmed, et kõik need maad on valdadel riiklike ülesannete täitmiseks, nagu vallaomavalitsuste alused, koolimaad, valla vaestemajad jne.

Minu arvates on vallaomavalitsuste elujõuliseks tegemine riikline ülesanne, mille juures meie mitte päeva viivitada ei tohi.

Finanspoliitika ja omavalitsused.

Majandusministri 1930/31 a. riigi eelarve kõne puhul.

Maksude alandamise küsimus viis majandusministri eelarve kõne ka omavalitsuste juurde. Väga õieti tähendas ta, et näit. tulumaksu alandamine toob lahendamisele ka riigi ja omavalitsuste vahekorra, sest, alandades tulumaksu, väheneks ka praeguse tulumaksu jaotamise suhtelise vahekorra juures omavalitsuste poolt saadav tulumaksu summa. Ajal, kus ikka uusi ja uusi sundusliki kohustusi omavalitsustele peale pannakse ja kus uute ehk suurendatud maksude andmise asemel seniseidki veel äravõetakse, näit. automaks, ehk võtta kavatakse (lõbustusmaks), oleks tulumaksu vähendamise puhul hädavaajaline riigi ja omavalitsuste vahelise maksu jaotuse reguleerimine.

Mis puutub aga majandusministri järg-

mistesse seisukohtadesse omavalitsuste ehk viimaste ja riigi vahekorrasse, siis on need rajatud olemata alustele, ehk eksiarvamistele, nende kohta sõnavõtmist väljakutsudes.

Algame f i n a n s k ü s i m u s e g a.

Hra majandusminister ütles oma eelarve kõnes, et „riigil ei ole omavalitsuste asjade kohta pea mingit sõna lausuda ja et meil rahalised asjad omavalitsustega sageli nii segamini on, et ei tea mis riigi või mis omavalitsuste oma on.“

Kui sõna „meil“ all ministeriumi mõeldakse, siis selle vastu ei tea väljaspool seisjad vaielda, kuid seaduse tähe järele ja omavalitsuste poolt ka tegelikult on lugu sootu teine. R. T. nr. 32 — 1926 a. ilmunud seaduse põhjal k i n n i t a b m a j a n -

duksminister ise valla- ja maavalitsuste maksumäärad. Seega on temal omaval. finansküsimustes enam kui palju ütelda. Rahalised asjad omaval. küll segamini ei ole ega saagi olla, sest siin on maksev sedavõrd kõva kord. Maavalitsused üldse riigimakse vastu ei võta. Segamini olekut valdades olla ei saa, sest valdade raamatupidamine on nii korraldatud, et iga kuu lõpul valla ja riigi ning maavalitsuste vahekorrad selgeks tehakse. Vallad on otse seda sunnitud tegema, sest vastavate korralduste põhjal annavad vallavalitsused iga kuu 5-ks Kinnisvaramaksu Ametile eelmise kuu aruanded kinnisvaramaksu kohta ja selleks samaks kuupäevaks maksuinspektorile tulumaksu kohta kuu aruanded, kus täpselt tähendatud, palju jäi riigi makse valla kassasse kuu alguks, palju tuli kuu jooksul sisse, palju E. P. edasiantud, palju jäi vallakassasse.

Kui neist aruannetest peaks vähe olema Majandusministeeriumile, siis peab teadma, et peale maaval. revidentide revideerivad vallavalitsusi Kohtu- ja Sisemin. ametnikud ja seda võivad teha ja tegelikult teevad ka maksuinspektorid.

Kui kõige selle juures räägitakse veel sellest, et riigil ei ole omavalitsuste finansküsimustes kaasaráäkida, siis tuleb küll arvata, et kaasaráäkimise all tahetakse mõelda seda, et omavalitsusesituskogude poolt vastuvõetud eelarve võib üks riigiametnik vabalt juurdekirjutusi ja mahatõmbamisi teha, sest seda ometi uskuda ei saa, et majandusminister isiklikult riigieelarve kõrval suudaks üle 400 omaval. eelarve oma sihtide kohaselt korraldada. Kuidas saab aga üks ametnik Tallinnas teada paremini, mis ühe kauge valla huvidele kasulik, kui rahva enese esitus kohapeal. Kui selle juures sellesamas kõnes veel demokraatlusest räägitakse ja rõhutatakse, et „ebaloogilist vahetorda parandada saab riigivõimu suurendamisega“, siis näib selge olema, et arvatakse, et demokraatlus ikka troonile jääb kui omavalitsuste esituskogude võim asetakse riigiametnikkude võimuga. Ametnikkude võim pole demokraatlus.

Mis puutub finantsüsteemisse, siis jääb hra majandusministri kõnest mulje, nagu paiskaks omavalitsused segi riigi finantsüsteemi, s. t., nagu ajaks ka omavalitsused mingit finants- või maksupoliitikat. Sellest ei saa ometi juttu olla. Peaks kõigile, ilma erandita, teada olema, et omavalitsuste sunduslised kohustused sedavõrd suured on, et neil, üksikud erandid linnade

ja valdade hulgas väljaarvatud, üle jääb ainult seadusega ettenähtud maksude ülemmäärasid kasutada ja veel — laenuksid teha, et oma sunduslisi kohustusi täita. On see maksupoliitika või riigi finantsüsteemi segamine?

Maksupoliitika ühtlustamise — eelpool öeldust on selge, et Eesti omavalitsustes praeguse olukorra juures maksupoliitikast üldse juttu olla ei saa — ja võimu jaotamise päevakorrale tõstmist tahab hra minister õigustada Lääne-Euroopa reformide suunaga, tuues ette Tšehhoslovaakia ja Preisimaa püüdeid. Nendest püüetest võime healmeelil kõneleda. Kui Tšehhoslovaakias, nagu hra minister omas kõnes tähendas, 1927. a. maksmapandud seadus teeb kohuseks kõigile omavalitsustele täita kõikide ministeeriumite korraldusi, siis on Tšehhoslovaakia jõudnud Eestile järele, on omavalitsuse ka korraldanud riiklise teooria järele, kus omavalitsused teostavad riigivõimu kohal.

On nimelt kaks omaval. teooriat, kogukondline ja riikline. Esimese teooria järele korraldatud omavalitsused, ka Saksa omad, ajavad omi kogukondlisi asju ja on just omaette osariigid. Nii ütleb Wilhelm von Blume („Über deutsche Selbstverwaltung“): „Kogukonnad on nagu osariik, nagu üks riigi osa seadusliselt kindlustatud iseseisvusega.“ Riiklise teooria järele on omavalitsus ainult riigivalitsemise eriline liik, riigivalitsemise mehaniismi üks osa. Nad täidavad riiklisi ülesandeid. Selle teooria järele on omavalitsus olemas seal, kus riikliste ülesannete täitmine sünnib kohalise rahva poolt valitud korraldavate ja täidesaatvate organide poolt ja kes rippumatud keskvalitsuse mõjust. (Vaata lähemalt E. Maddison'i referaat I. Eesti omavalitsustegelaste kongressil.)

Just selle riiklise teooria juurde pööravad riigid, kus seni valitses kogukondline teooria. Ka Tšehhoslovaakia 1927. a. seadus — ministri enese sõnad — tõendab, et omavalitsused teostavad riigi võimu. Aga kuidas?

Praaga Karlova ülikooli prof. Dr. J. Drachovsky 1929. a. Seviljas ja Barcelonas ärapeetud IV Rahvusvahelise kohalikkude omavalitsuste ja linnade kongressile esitatud referaadis tähendab: „Kogukonnad on meil tõe sti a u t o n o o m s e d ü k s u s e d, olgugi, et neid on eriti rahanduse alal viidud te a t a v a keskvalitsuse kontrolli alla.“

Preisimaa kuulub nende maade hulka, kus valitseb veel omavalitsuse kogukond-

line teooria, see on riik riigi sees, kus riigiametnikud kohapeal riigivõimu teostavad. (Vaata Saksa omavalitsuse korralduse parema tundja riigikogu liikme O. Suursööt'i kirjutus „Maaomavalitsuses“ Nr. 9 1924. a. ja Percy Ashley loengud — leida ka „Maaomavalitsuse“ Nr. 13 1929. a.). Kui nüüd sellest olukorrast pääsemiseks Saksa maal uusi sihte ajatakse, siis on see väga selge, kust kuhu. Nimelt kogukondlise teooria juurest riiklise teooria juurde, s. o. selle teooria juurde, mis meil valitseb.

Palju selgemini kui eelarvekönes toodud tsitaat ütleb järgmine väljavõte 7. sept. 1925. a. Preisi siseministri seaduse eelnõu kavast Maapäevale, mis sugust omavalitsust Preisimaa omale soovib, ühtlasi ütleb aga ka, et Preisimaal tahetakse just seda, mida meie majandusminister nii väga pelgab. „Maaomavalitsus“ Nr. 16 1925 a. on muuseas Preisi siseministri kavast toodud:

„Selles kavas arvatakse, et täielise detsentralisatsiooni läbiviimist võimaldab ainult tugev ja elujõuline omavalitsus. Selleks on aga kahte asja vaja. Esiteks on selleks vaba majanduslike arenemise võimalust omavalitsustele vaja. Nende sissetulekud tuleksid selleks võimalikult nende eneste korraldada anda. Teiseks on täielise detsentralisatsiooni läbiviimiseks vaja vastava suurusega omavalitsusi. Selleks loetakse nimetatud kavast maakondi ja linnasid. Vallad on nähtud ainult kohalise elu korraldajatena.

Mida selgemini on üksikute asutuste ja võimude ülesanded äratähenstatud, seda lõdvem võib keskvalitsuse järelvalve omavalitsuse üle olla. Ülesannete kontsentreerimine maakonna- ja linnavalitsuste juurde ei tohi aga niikaugemale minna, et valdades leiduvad elavad jõud ja tegelased ilma ülesanneteta jääksid ja poliitilise omavalitsuse elu juhtimisest eemaldatud saaksid. Otstarbekohase detsentralisatsiooni kaudu tulevad kõik jõud vastavale omavalitsuse tööle tõmmata.

Edasi näeb kava ette, et vaieluste lõplik lahendamine võimalikult lähema instantsi kätte anda, et seda rahvale kättesaadavamaks ja kulude mõttes odavamaks teha. Selle kava järgi peaks see võimalus piirduma ühekordse edasikaebamise õigusega, näit. vallavalitsuse otsuse peale esiteks vallavalitsusele enesele ja kui seal rahuldust ei saa, siis lõpulikult maakonna-valitsusele.“

Seega on hra minister välismaade näi-

ted ainult enese vastu vaidlema toonud. Ühtlasi jõuame aga sellega ka ministri kõne raskusepunkti juurde, et omavalitsused kallid asutused olla, et nende kulud suured.

Kui omavalitsuste administratiivkulud 5,5, 9,9, 25,5 ja 34% suured, siis võib ju võrdluseks kõrva panna kõigi riigi kohapealsete ametnikkude ja asutuste administratiivkulu protsendi, mis ikka ainult seisab 100% ja 100%. Ehk võetagu riigi administratiivkulu protsent, see näitab väga hästi, kus need suured kulud seisavad. Kui arvatakse, et riik näit. hoolekannet odavamalt korraldada suudab kui omavalitsused, siis ei peaks teadmata olema, et omavalitsused praegu hoolekande alal ka riigi ülesandeid täidavad, ei peaks teadmata olema, et riiklised hoolekande asutused, näit. Udriku, neelanud on väga suuri summe, mille peale omavalitsused mõelda ei julge.

Et omavalitsused odavamalt valitsemist teostavad, kui riik, selleks võib palju näiteid lugeda. Ainult paar tükki siinkohal. Sel ajal kui maavalitsused maksavad maa hariduselu juhile 12—20.000 senti kuus, saavad koolinõunikud 26.000 senti kuus. Haridusosakondade juhatajad juhatavad selle kõrval ka teisi osakondi ja täidavad muid ülesandeid. Sel ajal kui ministeeriumi järelvalve ametnikud saavad 20—32.000 senti kuus, saavad maavalitsuses need ametnikud 10—20.000, täites selle kõrval hoolekande, sekretariaati ehk administratiiv-alal pika rea teisi kohustusi. Sel ajal kui vallasekretär on 10.000 senti eest ametis päevad läbi ja isegi pühapäeviti oma ametikohuseid täidavad, on riigiametnikkude tööaeg kindlaks määratud teatud tundide arvuga.

Kui maavalitsuste ülealusust eriti rõhutakse, siis peab küsima, mis otstarbel peab riik siis kohtadel oma ametnikke peaaegu igast ministeeriumist, kui seal nende järele vajadust ei oleks. Riigi väiksuse allakriipsutamine ei peaks ometi seda tähendada, et valitsus tahab, et kõik kodanikud peaks oma asju ministeeriumi lahendama tulema. Neid on mõnes ministeeriumis nüüdki vist juba palju. Ja kui valitsus rahva päralt tahab olla, siis peab ta temale kättesaadav olema. Kohapealne võim on tarvilik. Selle võimu korraldamisel peab väljaminema tema odavusest. Kui ministeeriumite koondamisel väljamindi kokkukohi mõttest, siis peab see ka maakondades selles suunas lahendust leidma. Mis on siis otstarbekohasem, kas igal ministee-

riiumil oma ametiasutus maakonnalinnas hulga eriruumide ja ametnikkude ja teenijatega, või üks koondatud kohapealne valitsus kõigi ministeeriumite ülesannete täitmiseks?

Ei saa kaht seisukohta olla. Kui väljamina odavusest, siis on pääseteeks tsentraliseeritud detsentralisatsioon maavalitsuse näol — teatud viisil küll reorganiseeritud. — Seda valitsemise teostamise printsiipi pooldas ka meie lugupeetud riigivanem läinud sügiseses kõnes.

Kui kohapealne võim üldse ärapühkida tahetakse, siis tõuseb üles rahwamajandusline küsimus kodanikkude sõidukulu näol pealinna, tõuseks aga ka keskasutuste ametnikkude sõidukulud pealinnast provintsi revideerimise ja muude sõitude puhul, mis praegugi riigi eelarve järele tõusu näitavad ja mis praegugi suuremad omavalitsuste omast.

Kui härra minister koolidest kõneledes allakriipsutab, et õpetajaid protsentuaalselt õpilaste arvuga palju on ja selle tagajärjel riigil asjata kulused, siis see näide kinnitab ülearune kord riigistamise kahjulikke tagajärgi. Sellel alal jääb omavalitsustelt on võetud võimalus oma finanspoliitikat ajada ja ise õpetajate palgad maksta. Võiks nad seda, oleks lugu sootu teine. Sarnasesse seisukorda tahetakse aga kõik tegevusalad viia.

Ilma iga aluset a on sellepärast ministri väide, et riik saab järelvalvet, hoolekannet ja koolikorraldust odavamalt täita kui omavalitsused. Puudub ruum siinkohal neid ministri väiteid statistiliste andmetega ümberlükata ja otse vastupidist näidata. „Avalikkude kulude kokkuhoiu otstarbel tuleb lähemal ajal, jah, arutamisele võtta omavalitsuste ümberkorraldamine vastavalt üldistele kokkuhoiu poliitika sihtjoontele,“ nagu minister oma omavalitsustele pühendatud kõne osa lõpetas, kuid need otstarbed sihivad mitte ametnikkude võimu loomisele, vaid demokraatlise põhimõtte alalhoidule, nagu sinna Tschehoslovaakia ja Preisimaa tüürivad, kuigi meie ülidemokraatlust, mida muidugi enam olemas ei ole (maksud kinnitab majandusminister), imelikul kombel nimetatakse tsaristliku suurpoliitika sihtide vastukaaluks, unustades, et meie demokraatlik omavalitsus loodud oli peale tsaarivalitsuse langemist, ja see loos meie omariikluse. Ilma selle halvaks pandava demokraatlusega ei oleks üldse võimalik olnud Eesti riigi 1930/31 a. eelarve kokku seada, samuti oleks see vaevalt võimalik olnud, kui omavalitsuste aset kallis ametnikkude valitsus oleks täitnud.

28. jaan. 1930.

Kas eelarvega seadust muutmas?

Riigi 1930/31 a. eelarve järele lähevad jõuvankrite ja bensiini maks, mis seaduse järele maa- ja linnavalitsustele kuulub, riigi tuludesse.

Jõuvankrite- ja bensiinimaksu jaotamise ja äratarvitamise seadus „R. T.“ Nr. 32 — 1929 a. ütleb:

„§ 1. Jõuvankrite- ja bensiinimaksu seaduste alusel sissetulnud summad kantakse Teedeministeeriumi teedekapitali arvele.

§ 2. Jõuvankritemaksust Teedeministeeriumi teedekapitali arvele sissetulnud summad jaotatakse maa-, linna- ja alevi-omavalitsuste vahel vastavalt nende piirides asuvate jõuvankrite arvule. Bensiini- ja välismaal registreeritud jõuvankrite maksust sissetulnud summadest antakse seitsekümmend protsenti maavalitsuste teedekapitalidele, kuna ülejäänud kolmkümmend protsenti jaotatakse linnade ja alevite vahel.

§ 3. Üksikute maaomavalitsuste vahel jaotatakse nende kasuks langev bensiini- ja välismaal registreeritud jõuvankrite maksu osa vastavalt elanikkude arvule ja klassiteede pikkusele. Linnade ja alevite kasuks langev bensiini- ja välismaal registreeritud jõuvankrite maksu osa jaotatakse nende vahel vastavalt elanikkude arvule.

§ 4. Paragrahvides 2 ja 3 tähendatud summad tarvitatakse Maanteede seaduses ettenähtud korras ja alustel tähtsamate teede, tänavate ja sildade ehitamiseks, korrashoiuks ja nende lumest lahtihoidmiseks.

Linnades ja alevites tarvitatakse need summad eestkätt sissesõiduteede ja neid läbistavate teede ja tänavate ehitamiseks ja korrashoiuks.“

Seadus on selgesõnaline. Maa-, linna- ja alevivalitsuste vahel jaotatakse jõuvankrite- ja bensiinimaks ära. Samuti on sellel maksul seaduse järele oma eriotstarb.

Riigi 1930/31 a. eelarve seletuskiri ütleb aga sellesama maksu kohta:

„Lisaks endistele tuludele on määratud riigi tuludesse kuuluvaks ka Jõuvankrite- ja bensiinimaksu seaduste alusel sissetulevad summad, mis seni kanti Jõuvankrite- ja bensiinimaksu jaotamise ja äratarvitamise seaduse kohaselt (R. T. 32 — 1929), Teedeministeeriumi teedekapitali arvele, mida aga ei või pidada kuidagi soovitavaks ega korrapäraseks nähtuseks. Ühtlasi on kavatsus esitada vastav seaduse-eelnõu tähendatud tulude kuuluvuse muutmiseks.“

Ja kooskõlas selle soovimatusega on maa-, linna- ja alevivalitsustele kuuluv jõuvankrite- ja bensiinimaks ka riigi eelarvesse tuluna võetud, ilma et ta väljaminekus näidatud oleks, s. o. selle maksu riigi tuludesse võtmisega ei ole tegu mitte nende summade vormilise läbikandmisega riigi eelarvest, vaid sisulise summade riigi tuludesse arvamiseega.

Seaduse järele teistele asutustele kuuluva summa riigi eelarvesse võtmine ei ole kogemata sündinud. Seda kinnitab eelpool toodud väljavõte eelarve seletuskirjast. Järjekult on teadlikult asutud s e a d u s t m u u t m a e e l a r v e g a. Lubadus tulla kavatsusega seadust muuta, ei oma mingit jõudu.

Sarnane nähe, kus V. V. ise maksva seadusega loodud korda „kuidagi soovitavaks ega korrapäraseks“ ei pea, võib igasugu tõlgitsemisi väljakutsuda, kindel on aga, et bensiinimaksu sisseseadmine ja automaksude otstarbe muutmine on riigi eelarves koguni uue ülesande leidnud — kahjuks meie teedele ja finantspoliitika stabiilsusele.

Kui juba seadusega kindlustatud maksud omavalitsustelt riigi tuludesse eelarve korras võetakse, siis ei ole ime, kui eelarve kokkuseadjad broneerimata kulud kustutavad. Nii ei leidu eelarves kümmekond aastat seal seisnud totatsiooni maavalitsustele õpetajate palkadeks, kuna ka toetus hoolekande peale on vähendatud. Iseäralik on selle juures see, et õpetajate palkade totatsiooni ärajätmise kohta mingit märkust ei ole ei seletuskirjas ega ka eelarves eneses. Tähelepanejale riigi eelarve lugejale, kes õpetajate palga krediitide juurdelisatud põhjendustest ennast eksitada ei lase, on selge, kuhu selle võttega tüüritakse. Ikka ühine kindel siht: eelarvega seadust muuta, viimasel juhusel õpetajate palga seadust.

Rahval on selle olukorra juures enam kui huvitav näha, kuidas reageerib seadusandline kogu selle peale, kui tema poolt antud seadused eestkätt eelarvega äramuuta tahetakse.

Suur samm on astutud.

Omavalitsusametnike ettevalmistamise pikaajalised kursused töötavad.

14. jaan. 1930 a. on üheks tähtpäevaks saanud omavalitsuste elus. Sel päeval algasid tegevust omavalitsusametnike ettevalmistamise pikaajalised kursused. Sel päeval teostus mõte, mis aastate eest liikuma pandi.

Kursuste pidulikul avamisel kursuste juhataja H. Aviksoni poolt antud ülevaade eraldab need kursused senistest ja määrab nende ülesande:

On peetud terve rida täienduskursusi omavalitsustegelastele, eriti vallasekretäridele, kuid need on olnud lühemaajalised. On peetud ka 1922 ja 1923 a. kahed vallasekretäride ettevalmistamiskursused Rakveres, mida ka praeguste kursuste juhataja juhatas, kuid need, andes küll umbes

70 kutseõiguslist sekretäri, kestsid ainult kolm kuud ja valmistasid ette ainult vallasekretääre.

Nüüd avatud kursuste ülesanne on palju laialisem. Mitte enam üksi vallasekretääre, vaid omavalitsusametnikke igal alal, mitte ainult kantseleiametnikke, vaid ka juhtivate omavalitsusametnike jaoks peavad need kursused tarvilikke teadmisi andma, mitte üksi vallaomavalitsustele, vaid ka alevi-, maa- ja linnaomaval. peavad nad sarnaseid tööjõude andma, kes iga asjaga hakkama saavad, väljaarvatud eriteadlaste erialad.

See võrdlemisi laialdane ülesanne tingis välja nende kursuste teise iseloomulise isäralduse: nad on pikaajalised, kestavad

tervelt 11 kuud, väljaarvatud suvevaheaeg. See pikk aeg ei ole kõigi tarviliste teadmiste andmiseks siiski kaugeltki mitte pikk. Kursuste õppekava kokkuseades ja loengute tundide arvu määratud aja piirkonda paigutamisel tuli mitmegi aine juures paratamatult kokkutõmmata, tunde kärpida, sest kursuste aja pikendamine on seotud suurte aineliste kuludega niihästi kursuste korraldajal kui kuulajatel.

Kursused ise, omavalitsustegelaste ja ametnikkude ettevalmistamine, on aga paratamatult vajaliseks saanud.

Kui hiljaajani meistrite juures õppinud õpipoistest küllalt head tiserid, sepad, lukusepad ja õmblejad said, siis nüüd peavad sarnased ametmehed ameti äraõppimiseks vastava kooli läbitegema. Kui endisel ajal iga põllumehe poeg oma isalt lihtsa põllutöö ära õppis, siis praegune aeg nõuab põllumehe ettevalmistust erikoolis. Kui seni vallasekretäri õpilane ainult tööd nähes ja tööd tehes sekretäri kutseni jõudis, siis harjumusest, teades, et nii tuleb teha, kuid miks nii, see jäi talle sagedasti teadmata. Kui seni kantseleiametnik tööle asus ja seda tehes ennetehut kopeeris, ilma et tal oma ülesannete ja nende teostamise viiside ja piiride üle aimu oleks olnud, seni kui asjadega oli läbi ja läbi tuttavaks saanud aastate jooksul, siis peavad **need teadmised ametnikul olema tööle astudes, et oma ülesannete kõrgusel seista.** Kui nüüd iga lihtsamat tööd eriettevalmistus-**asutustes õpitakse**, kuidas saab siis ilma ettevalmistuseta inimene teostada **kõige kõrgemat ülesannet — valitseda!** Teostades riigivõimu kohal on omavalitsustegelased kohapealsed valitsejad, iga omavalitsusametnik suure valitsemise aparadi tarviline osa. Ja selle tähtsa aparadi osad peaksid olema ju igäüks täpselt omal kohal, lihvitud ja klapitud. Seadke üks aparaat kokku kokkukorjatud osadest! Õnneks on juhuslikult kokkukorjatud omavalitsusametnikud siiski aparadi loonud, mis liigub. Kuid ta võiks palju parem, kindlam olla. **Ettevalmistada kohapealsed valitsejaid**, see on avatud kursuste lõpu-siht, ja see siht peaks väärima tehtava algatuse läbiviimist.

Et omavalitsusametnikkudel, palgatavatel ja valitavatel, vastavad teadmised vastava ettevalmistamise abil olema peavad, ei ole uus mõte.

1924 a. ärapeetud esimesel omavalitsustegelaste kongressil võttis riigikogu liige M. Juhkam omaval. ametn. ettevalmista-

mise kursuste või kooli asutamise mõtte üles ja kongress tunnistas selle ühemeeliselt tarvilikuks. (Ei ole huvitusetu teada, et 1922. ja 1923. a. Rakveres ärapeetud vallasekretäride ettevalmistamise kursuste mõtte ülesvõtja oli seesama M. Juhkam, selleaegne Viru maaval. esimees, kuna mõlemat tema algatust teostanud ja teostab kursuste juhatajana H. Avikson.)

Kui E. Maaomaval. Liit seotud oli omaval. teg. täienduskursustega, võttis omaaegne siseminister J. Hünerson 1926 a. ametnikkude kooli küsimuse üles, Liidu nõukogu pooldas seda, politseikooli direktor E. Mets asus kooli kava väljatöötamisele, kuid asi jäi soiku, kuni Uue-Vändra vallasekretär H. Raid teisel omaval. tegel. kongressil asja uuesti üles võttis. Selle järele asus E. Maaomaval. Liit mõtte teostamisele, võttis summad eelarvesse, valis kursuste juhataja, kes õppekavad kokkuseadis ja, et õpilasi rohkem leidus kui vastu võtta võib, kinnitas lektorid. Kursused võisid Kohtu- ja Siseministri ning Politseikooli direktori lahel vastutulekul Politseikooli ruumis tegevust alata, kus ka kursuselased prii ühiseluruume kasutavad.

Kursuste avamisele oli tulnud ministeeriumi kõrgemate ametnikkude saatel kohtu- ja siseministri aset. J. Hünerson, kes ise omal ajal sellekohase kooli avamist algatas. Nähes oma mõtte teostamist, pidas ta kursuste ellukutsumist vajalikuks ja suureks sammuks omaval. ja riigi elus. Hra ministri arvates pandi kursuste ellukutsumisega alus alalisele omaval. ametnikkude koolile, s. o. kursustest peab kool väljakasvama. (Juba ongi Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi poolt majanduskoolide seaduse muutmise seaduse eelnõu V. V. esitatud, mis võimaldab kursuste ümbermuutmist kooliks. Toimetus.) Kursuste ainelise külje lahendamisele lubas minister oma avamiskõnes tõsiselt kaasa aidata, kuna see praegu üheks raskemaks küsimuseks on. Hra ministri arvates leiab ettevõtte algul muidugi vastaseid, eriti ametnikkude pere poolt, kuid loodab, et need pea kaovad. Avamise puhul selgus juba, et ametnikkude pere kursuste vastu vaenulik ei ole, sest tervituste hulgas anti edasi ka vallasekretäri A. Eichenbaumi, E. Maaomaval. Liidu juhatuse liikme, soojem tervitus kursuselaste perele.

Kursuste pidulikule avamisele, millest osavõtsid peale eespool nimetatute E. Maaomaval. Liidu juhatuse liikmed eesotsas esimehe R. Kurisega, Linnade Liidu esindajad ja lektorid, järgnes otse esimene

loeng, ja sellest ajast töötavad kursused. Kuulajaid on 48.

Kursuste kevadise poole õppekavas on 15 ala:

Eesti keel,
Matemaatika ja kaub. rehkendus,
Õiguse üldõpetus,
Riigi- ja administratiiv õigus,
Finasteadus,
Ametline kirjavahetus,
Riigikogu ja omaval. esituskogude valimine,

Volikogude ja valitsuste koosolekud,
Administratiiv-ala,
Rahandus ja majandus,
Hoolekanne,
Tervishoid,
Perekonnaseisu ametala,
Arve- ja raamatupidamine,
Ehitusala.

Sügiseseks poolaastaks jäävad uute ainetena:

Tsiviilõigus,
Kriminaalõigus,
Avalikud kohustused,
Haridus,
Rahvamajandus,
Üldine kord ja julgeolek,
Kohtuala,
Statistika,
Postiametala ja
Retoorika.
Praegu loevad, esimeste lektoritena, kursustel:

E. Peterson — eesti keel,
F. Solba — matemaatika,
E. Mets — õiguse üldõpetus, riigi- ja adm. õigus, administr. ala.

O. Suursööt — finasteadus,
H. Avikson — Ametline kirjavahetus, esituskogude valimised, arve- ja raamatupidamine.

E. Rosenstrauch — perekonna ametala,
H. Böölau — ehitusala.

Tuluhindamise lihtsustamine.

Valla ja alevi tuluhindamise-komisjonid ülearused. Nende kohused võiks valla-alevivalitsuste peale panna.

E. Brükkel,

Pala vallasekretär

Tulumaksu seaduse (Riigi Teat. nr. 63 — 1920. a.) § 27 järele seisavad valla- ja alevi tuluhindamise-komisjonid koos valla-ehk alevivanemast ja sekretärist ning kolmest kuni seitsmest liikmest valla-alevi-volikogu valimisel iga aasta peale maksumaksjate hulgast. Komisjoni eesistujaks on valla- ehk alevivanem. Tasu saavad esimees ja liikmed valla-alevi kassast (§ 29). Komisjoni kutsub kokku esimees ja ta loetakse seaduslikuks, kui on ilmunud vähemalt kaks valitud liiget. Asjaajajaks on valla-alevi sekretär (§ 31).

Komisjoni kohus on: a) järelevaadata, kas kõik maksukohuslased on teadaanded esitanud, b) viivitajatele meeldetuletusi teha, c) sisseantud teatelehed registreerida ja viimaks d) maksukohuslaste tulud ära hinnata (§ 44).

Nii käseb seadus. Tegelikult kujuneb asi aga järgmiselt: Tuluteadaande planketid saadab sekretär ühes elanikkude nimikirjade plankettidega juba detsembrikuu teisel poolel välja. Kohe peale selle hakkavad ühed kui teised tagasi tulema. Esimesed registreeritakse sellekohases vi-

hikus. Soovijatele antakse sealtsamast kviitung vastu.

Veebruarikuu algul kontroleerib sekretär ehk tema abi, kas kõik teadaanded on äratoodud. Puuduvate kohta saadab meeldetuletused juba kohale saadetud plankettidel. Enne 15. veebruari teeb uue kontrollimise ja saadab uued, teistkordsed meeldetuletused.

Esitatud teadaanded seab tähestiku järjekorda, lisab igäühe vahele elanikkude nimikirja ja kontrollib kantseleis olevate andmete põhjal, kas perekonnaseis õieti üles antud, kas puhtakasurublade summa õige, kas on õpetajate poolt sissekantud palgasummad, pensionäridele makstud toetussummad kooskõlas tegelikkude andmetega, kas era- ja ametiasatustes teenijate palgasummad käivad kokku palgalehtedega jne. Leitud vead parandab sel teel, et komisjoni jaoks jäetud joonevahes õiged andmed sissekannab. Perekonnaseisu andmed parandab ja teeb sinnasama oma poolt selle üle märkuse.

Maapidajate tulu on normeeritud Vabariigi Valitsuse määrusega, seal pole enam

midagi muuta. Nende tulu arvatakse puhtakasurublade summa pealt, milleks juba enne sellekohane tabel on kokkuseatud. Maatükid, mille väärtus on alla 46 puhtakasurubla, ei käi maksu alla. Niisuguste kohta esitatud teadaanded jäetakse hindamata, ainult tehakse märkus peale: tulu alla normi. Maatükkide tulu, 46 kuni 76 puhtakasurublani, võetakse kahekordselt, kunas 50% juurdekasv arvatakse peremehe palgaks. Tulude summale, mis saadud maatüki puhtakasu rubladelt 77 ülespoole, arvatakse peremehe palgaks 500 krooni juurde.

Siinjuures on arvesse võetud vakutalude pidajaid, eeldusega, et iga pkrbl. pealt on tulu 6,5 krooni.

Asunikud tuld maa pealt arvatakse samuti, ainult 25% alandusega, sellekohaste tabelite järele.

Nüüd kantakse tabelis väljaarvatud summad puhtakasurublade summale vastavalt tuluteadaannetesse ja tulud on kõik hinnatud.

Jääb veel hinnata mõnede vabakutseliste, omalkäel elavate isikute tulud, kaupmehed, töösturid, käsitöölised. Nende kohta peab juba kahekolmekesi arupidama.

Selleks ajaks on ka sekretäriil, juba varem tehtud nimekirja põhjal, andmed valmis, kellel teadaanded sisseandmata. Ka on temal juba tehtud tagavara plankettidel tuluteadaanded nende peale, kuhu õige puhtakasurublad sissekantud, ärahinnatud ja perekonna- ja muud teated paigutatud.

Märtsikuul võetakse komisjon kokku, — tulusid hindama — nagu seadus ütleb. Hinnata pole enam midagi. Kõik on normeeritud ja ette ja taha valmis tehtud.

Komisjon vaatab siis huvi pärast üht ja teist lehte, peab mõne maksja kohta, mille kohta asjaajajal pole teateid, veidi aru, ajab omavahel juttu, teeb suitsu, võtab päevaraha välja ja läheb koju. Valla-alevi-maja eesruumi pannakse leht välja, et tuld on hinnatud. Kahe nädali jooksul võib proteste sisseanda.

Valla-alevi tulukomisjoni töö on äärmiselt minimaalne, õigem, komisjonil polegi midagi teha. Terve töö on sekretär ära teinud.

Et nüüd tervet hindamist ühe inimese peale panna ei või, siis juba aitaks, kui tuluhindamise komisjoni asemel tegutseks valla- ehk alevivalitsus, kollegiaalselt, nagu ta seesuguseks kujunenud on. Peale valla-alevi-alevi-alevi kuulaks komisjoni kaks tema abilist kaasliigetena, asjaajajaks on sekretär. Seesugune valla-alevi-alevi-alevi teeb paremini kui juhusline, iga aasta peale valitav ja üheks ainsaks koosolekuks kokkutulev komisjon.

Teiseks paremuseks oleks, et komisjoni liigete palgamaksmine jääb ära. Viimase summa iga alevi-valla kohta on 20 krooni läbistikku aastas. Kõigi valdade ja alevite kohta teeb see iga aasta 784.000 senti välja. Valla-alevi-alevi teeks selle töö ametikohusena ära.

Kolmanda hea tulemusena jääb iga-aastane komisjonide valimise pärast peetav kirjavahetus Otsekoheste Maksude Valitsuse, maksuinspektori ja valla-alevi-alevi-alevi vahel ära, mis hoiaks kokku aja-, paber- ja postikulu.

Seadus jääb tühjaks sõnaks, kui elu temast mööda läheb. Nii on lugu meie valla-alevi tuluhindamise komisjonidega.

Et viia seadust ja elu kokkukõlasse, tuleks vastavalt tulumaksu seadust muuta niiviisi, et vastavates paragrahvides valla-alevi tuluhindamise-komisjoni asemele pandaks sõna alevivalitsus. § 29, mis räägib komisjonile maksetavast tasust, tuleb kustutada.

Oleks täiesti aja- ja asjakohane, kui Majandusministeerium seaks kokku tulumaksu seaduse muutmise eelnõu siin ette toodud alustel. Maaelanikud, valla- ja alevivalitsused oleksid selle eest ülitänulikud.

Et Riigikogu selle muudatuse vastu võtab, selle juures ei võiks sugugi kahtlust olla.

Omavalitsuste päevauudised.

Rühmadevaheline Riigikogu liikmete omavalitsuse grupp loodud.

Riigikogu liikmete R. Kurise ja O. Suursööti algatusel olid reedel, 31. jaan. s. a. kell 1.30 p. l. Riigikogus Riigikogu esi-

mehe lahel loal toas Nr. 37 Riigikogu liikmed R. Kuris, O. Suursööt, K. Pajos, A. Saar, V. Tartu, H. Miller, M. Juhkam, L. Antik ja J. Kleesment koos, et nõu pidada, kas ja kuidas organiseerida omavahelist

omavalitsuste gruppi. Nõupidamise avas ja andis küsimuse kohta informatsiooni koosoleku juhatajaks valitu R. Kuris. Grupi loomine tunnistati tarvilikuks ja nõupidamisel käsitada olev kodukorra esialgne kava anti aj. juhatusse nädala jooksul läbivaatamiseks ja uuele nõupidamisele esitamiseks. Aj. juhatusse valiti Riigikogu liikmed R. Kuris, O. Suursööt ja A. Anderkop.

Eesti Panga aktsiate osalise tasumise tähtaeg.

Neil omavalitsustel, kes E. P. aktsiaid tellisid osalise sissemaksuga, tuleb meelespidada, et teise osa sissemaksu viimane tähtaeg on 15. veebr. s. a.

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus

Märgukiri Riigikogu Rahaasjanduse komisjonile.

Teadasaades, et riigi 1930/31 a. eelarvesse on muu seas riigi tuludes ülesvõetud jõuvankrite- ja bensiinimaksu seaduse alusel teedekapitali minevad summad (R. T. Nr. 32 — 1929), milliste summadega maa- ja linna- ning alevivalitsused sellisama seaduse järele eriülesandeid täitma peavad, et, teiseks, kümnekond aastaid riigi eelarves figureerinud toetussumma maaomavalitsustele algkooliõpetajate palkadeks 1930/31 a. eelarvest puudub, ilma selle puudumise põhjusi nimetamata, ja arvesse võttes seda, et ülesannete ja kulude suurenemise juures teede ja koolide alal omavalitsustel saamata jäävaid summe millegiga asendada ei ole, saatis Eesti Maaomavalitsuste Liit Riigikogu Rahaasjanduse komisjonile märgukirja, paludes riigieelarve läbivaatamisel siin tähendatud asjaoludega arvestada.

Juhtkirjad teedeametnikkudele ja teedemasinate tellimine.

Teedeministeeriumi poolt maaomavalitsustele tellitavate jõu- ja muude masinate tüüpide väljavalimiseks ning ministeeriumi poolt juhatuskirjade kavade läbivaatamiseks teemeistritele, kümnikkudele, tööjuhatajatele, teevahtidele, teederevidentidele jne., on 1930 a. jooksul peetud pikk rida nõupidamisi, millest Liidu esindajad osavõtnud.

Valimisplanketid.

Uus maa- ja vallavolikogu valimiskord nõudis ka uute, uuele korrale vastavate, valimisplankettide vormi väljatöötamist ja trükkimist. Asja ühtlustamiseks võttis E. M. Liit nende kokkuseadmise ja trükkimise oma peale. On kokkuseatud ja praegu trükkis järgmised planketid:

Vorm nr. 1. Jaoskonna komisjonide üldprotokoll (tuleb komisjonil valmistada 2-es

eks., läheb seega rohkem kui vorm nr. 2 ja 3),

vorm nr. 2. Maavolikogu valimise jaoskonna komisjoni protokoll,

vorm nr. 3. Vallavolikogu valimise jaoskonna komisjoni protokoll,

vorm nr. 4. Vallavolikogu valimise valakomitee protokoll (selles ka senine lisa tabel nr. 1 sees),

vorm nr. 5. Vallavolikogu kand. nimekirjadele antud häälte arvu tabel (lisa vorm nr. 4 juurde, senine tabel nr. 2, kuna senine tabel nr. 1 vorm nr. 4-sse sisse tuleb),

vorm nr. 6. Maavolikogu kandidaatide nimekirjale antud häälte arvu tabel (senine tabel nr. 2),

vorm nr. 7. Maavolikogu valimistagajärgede kokkuvõtte planketid (senine tabel nr. 1).

Neid, praegu trükkis olevaid tabelisi võib veel E. Maaom. Liidult lähemate päevade sees tellida, kuna trükkimine pea lõpeb ja ladusse neid ei valmistata, s. o. hiljem enam saada ei ole.

Maavalitsuste eelarvete parandatud nomenklatuur

on Liidu poolt maaomavalitsustele kättesaadatud ühes Kohtu- ja Siseministeeriumi sooviga, et 1930/31 a. eelarved kõik selle ühise nomenklatuuri järele kokkuseataks. Parandatud raamatupidamise kodukord on veel redigeerimisel.

Vallad tõstavad põhimõttelisi küsimusi üles.

Senini võis tähele panna, et maaomavalitsused tõstsid põhimõttelisi küsimusi üles Liidus arutamiseks. Viimasel ajal on valdamaomavalitsused sellepoolest esikohale tõusnud. Rida valdade poolt ülestõstetud küsimusi ootab Liidu juhatuselt lahendust. Juhatus tuleb loodetavasti kokku tuleval nädalal.

Vallad astuvad suurel hulgal E. Maaomav. Liidu liikmeks.

Lähemal Liidu juhatuse koosolekul tuleb mitukümmend valda Liidu liikmeks registreerida vastavate vallavolikogude otsuste põhjal.

Saaremaa maavolikogu koosolek 21. detsembril 1929 a.

Päevakorra 21 punkti arutati kiiresti läbi. Tähtsamaid otsuseid oli:

Maavalitsuse 1928/29. a. rahalised ja tegevuse aruanded kinnitati. Aruannete järele oli varanduslik seis 31. märtsil 1929. a. Kr. 276.281,41 tasakaalus. Aruandeaastal oli eelarve tulused Kr. 203.233,56, kulusid 202.500,72, ülejääk Kr. 732,84.

Maavalitsuse 1929/30. a. lisaeelarve Kr. 19.785.— peale kinnitati. Eelarve sisaldab peamiselt summased Kuresaare tööstuskooli sisseseade täiendamiseks, materjalide muretsemiseks, maahaigemaja ülalpidamiseks ja Karja kodumajanduskooli karjalauda ümberehitamiseks. Tuludena on ettenähtud sissetulekud asutiste tuludest ja Põllutöoministeeriumi laen kodumajanduskooli karjalauda ehitamiseks.

1930/31. a. maksumäärad kinnitati. Muud maksunormid jäid endiseks, väljaarvatud maks jahilubadelt, mis 5 kroonilt kõrgendati 7 kroonile.

Sundmäärus avalikkudelt ettekannetelt lõbustumaksude võtmise kohta kinnitati esitatud kujul. Selle sundmääruse järele kuuluvad lõbustumaksu alla ainult need avalikud ettekanded, mida korraldavad poliitilisi või majanduslikke sihte taotlevad organisatsioonid või isikud. Pidu korralda-

jad peavad enne pidu toimepanemist piletid maavalitsuses registreerima ja lõbustusmaksu ette maksma.

Saaremaa kinnisvarade teedekapitali heaks maksustamise kava maavolikogult 25. märtsil 1929. a. vastuvõetud kujul ei leidnud Teedeministeeriumi poolt kinnitamist ja saadeti maavalitsusele tagasi paranduste tegemiseks. Kava ministeeriumi parandustega kinnitati.

Tervishoiu nõukogu kodukord kinnitati maavalitsuselt esitatud kujul.

Maakonna vapikavand. Maavolikogult 12. dets. 1927. a. vastuvõetud Maaomavalitsuste Liidu komisjoni poolt väljatöötatud vapikavandi kohta, mis kujutab vikinigite laeva (pruun)sinisel merel hõbedase purjega, 7 killbiga, raamiks pärg, ülemisel äärel riigivapp, — Riigi trükikoda, pidades silmas heraldika nõudeid, avaldas soovi teha selles muudatusi, kas 1) kollase asemele kuld, purjed ja laev sinine, laeva kilbid ja meri hõbedased või 2) kollase asemele punane, puri ja laev hõbedased, meri sinine hõbedaste laintega. Ka Vabariigi Valitsus ei pea soovitavaks riigivapi paigutamist maaomavalitsuste vappidesse, mille tõttu see tuleb vapist kustutada. Maavolikogu ei pooldanud parandusi ja koosolekul esineti teise kavandiga, end. piiskopi kotkaga, mis ka ei leidnud pooldamist, mille tõttu vapiküsimus jäi seekord lahtiseks.

Päeva- ja sõidurahade määramine. Maavolikogu ja revisjonikomisjoni liikmete le määrati päevaraha 2 kr. päevas ja sõiduraha 18 senti kilomeetrilt.

Riigikohtu seletused.

Kas on peale esituskogu kellegil õigus otsustada eelarve täitmise üle?

Vastuse sellele küsimusele annab Riigikohtu kriminaalosakonna toimetuse Nr. 878 — 1929 a. 13/27. nov. 1929. a. läbi vaadates Johannes Lukase ja Mart Lindsi kass.-kaebust kohtupalati otsuse peale 2. augustist 1929. a. nende süüd. N. S. §§ 13, 354 p. 2 järele.

Tartu-Võru Rahukogu mõistis Mart Lindsi ja Johannes Lukase süüdi N. S. § 13 ja 354 j. 3 p. 1 ettenähtud süüteo. Süüdistuses N. S. § 359 järele mõistis Rahukogu mõlemad kohtualused õigeaks. Kohtu-

palatile antud apellatsioonikaebustes paluvad kohtualused Lukas ja Lindsi Rahukogu otsuse tühistada ja neid õigeaks mõista, seletades, et käesolevas asjas puuduvad süüteo tundemärgid.

Kohtupalat muutis osaliselt Rahukogu otsuse ning tunnistas Lukase ja Lindsi süüdi N. S. § 13 ja 354 p. 2 põhjal.

Riigikohtule antud kassatsioonikaebustes paluvad Lukas ja Lindsi tühistada Kohtupalati otsuse N. S. § 354 p. 2 koosseisu puudumise tõttu. Nemad olevat toimetanud valla- ja maakonnaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja

aruannete ajutise seaduse (R. T. nr. 18 — 1920. a) korras, mille järele vallavalitsusel on ettenägemata kulude väljamaksmise õigus ja need saavad aruande korras vallanõukogu poolt kinnitatud.

Asja esituse ja prokuröri arvamise ära kuulanud leidis Riigikohus, et kass.-kaebused tulevad rahuldada.

Asjaoludest nähtub, et 570 sendi väljamaksmine on tehtud eelarve piirides ettenägemata kulude peatükist. Ettenägemata kulude väljamaksmise õigus on vallavalitsusel ja need saavad aruande korras vallanõukogu poolt kinnitatud (§§ 70, 75, 90 — ajutine seadus valla- ja maakonnaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete, ja aruannete kohta — R. T. nr.

18/19 — 1920. a.) ühtlasi nähtub ka, et kulud 570 senti on valla revisjonikomisjoni poolt õigeks tunnistatud ja vallanõukogu poolt aruande korras kinnitatud ja seega valla huvides väljamakstuks seaduslikus korras tunnistatud. Niisugusel asja seisukorral ei leidu Linsi ja Lukase teguviisi N. S. § 13 ja 354 j. 2 koosseisu, mispärast Rahukogu ja Kohtupalati otsused selles osas ei või jõusse jääda ja N. S. § 1 põhjal tuleb toimetus lõpetada.

Seepärast ja Kr. Kp. S. § 912, 1 ja N. S. § 1 juhatusel otsustas Riigikohus: Kohtupalati kui ka Rahukogu otsused Johannes Lukase ja Mart Linsi süüdimõistmise osas N. S. § 13 ja 354 j. 2 järele tühistada ja asjatoimetus lõpetada.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 1. Maksude sissenõudmisel tekind kirjavahetusest.

Vallavalitsus palub selgitada, kas on seaduslik, et politsei asutused saadavad isiku mitteleidmisel nõudelehed vastava märkusega tagasi, et isik on tema piirkonnast lahkunud? Vallavalitsus.

Vastus:

On seaduslik, sest Riigi vastuvaidlemata sissenõuete seaduse (T. S. K. XVI., 2 j) § 2 järele tuleb pöörata politsei poole, võlgniku elukoha või ta varanduse asukoha järele

Küsimus Nr. 2. Perekonnaseisu muudatuste märkuste tegemisest isikutunnistustele.

Kohtu- ja Siseministeeriumi ringkiri 15. aprillist 1929 a. Nr. 300 kohustab perekonnaseisu ametnikke varustama isikutunnistusi kohe peale perekonnaseisu muudatuste registreerimist vastava märkusega.

Palun teatada, mitmendal isikutunnistuse leheküljel, kas 3-dal või 7-dal, tuleks vastündinu kohta märkus teha ja kas tuleb ja kus kohal isikutunnistuses teha märkus abielulistel teise poole surma kohta, samuti isa isikutunnistusel seisvate alla 15 a. v. laste surma kohta?

S. Vallavalitsus.

Vastus:

Äramärkida tulevad kõik perekonnaseisu muudatused; märkused tehakse isikutunnistustele (raamatu kujulistes) vastavates lahtrites (3 ja 7).

Küsimus Nr. 3. Isikumaksu määramisest.

Kas võib tagant järele — eelmiste aastate eest ja nimelt mitme, isikumaksu alla arvata kodanikku, kellel vallas alaline elukoht ja majapidamine, kuid kes senini vallavalitsuses ei ole registreerinud ja selle tõttu maksjate nimekirjas ei seis.?

S. Vallavalitsus.

Vastus:

Võib (valla- ja maaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajut. sead. § 62).

Küsimus Nr. 4. Eri lehekülgede avamisest perekonna registri.

Juhtnõõride kohaselt avab perekonnaseisu ametnik perekonna registrisse vastündinu, kui ka tema isa ja ema kohta eri lhk. Palun teatada, kas on nõuetav eri lhk. avamine järgmise vastündinu jaoks, kelle isa ja ema on sisse kantud perekonnaregistrisse? Perekonnaseisu ametnik.

Vastus:

Perekonnaseisu seadus § 17 järgi avatakse perekonna registris eri lehekülgi ja vastündinu kodaniku jaoks.

Küsimus Nr. 5. Vähemusrahvuste keeles kirjutatud palvekirjade vastuvõtmisest.

Kas võivad kohtu- ja politseiasutused keelduda vastuvõtmast palvekirje, mis kirjutatud vähemusrahvuste keeles (Vene, Saksa, Rootsi)?

S. Vallavalitsus.

Vastus:

Põhiseaduse § 23 järgi on Saksa, Vene ja Rootsi rahvusest kodanikel õigus pöörata riiklikesse keskasutustesse kirjalikult oma keelt, kuna nende keelte tarvitamine kohtus ja kohalikes riiklikes asutuses, kui ka omavalitsusasutuses määratakse ligemalt eriseaduses. Sellekohane eriseadus ei ole veel maksma pandud, mille tõttu tuleb käia praegu maksva korra järgi, s. t. palved esitatakse küsimuses tähendatud asutusile riigi keeles.

Küsimus Nr. 6. Süüdimõistetud hääleõigusest.

Kas on vallavolikogu valimistel hääleõigust isikul, kes süüdimõistetud võltsimises ja karistatud 4 kuise vangistusega, missugune karistus Vabariigi Val. otsusega ümbermuudetud noomituseks? Vallavalitsus.

Vastus:

Küsimus on vaieldav. Näis nagu peaks sarnane kodanik hääleõigusest ilma jääma, sest ta on süüdlaseks mõistetud ja ka karistatud, kuid teiselt poolt räägib selle kasuks, et tal on siiski hääleõigus, see asjaolu, et vallavolikogude valimise

ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise sead. § 5 p. 2 kõneleb hääleõigusest ilma jäämisest „kolme aasta jooksul pärast karistustusaaja lõppu“, s. t. et hääleõigusest ilma jätmiseks, ei ole küllaldane, et keegi oleks süüdlaseks mõistetud § 5 p. 2 loetud süütegude, vaid ka otsuse täitmiseks kinnimõistetud.

Küsimus Nr. 7. Kahjutasu nõudmisest.

Rahukohtuniku otsusega on tunnustatud rendivahekord lõppenuks rendilepingu rikkumise tõttu ja otsus on lubatud eeltäitmisele. Kui aga teises kohtu instantsis eelmine otsus on muudetud täies ulatuses, kas on siis rentnikul õigus kahjutasu nõuda, kuna eelmise kohtu otsus on vahepeal täideviidud, kui on, siis missuguse seaduse alusel ja missuguses ulatuses? Lugeja.

Vastus:

On õigus nõuda tasu kahjude eest, mis on tekkinud kohtu otsuse pöörmisest täitmisele nõudja palvel (Vene Senati Tsiiviildepart. otsus Nr. 123 — 1880 a.).

Küsimus Nr. 8. Lepingute sõlmimisest.

Kas korraldus komisjon kuulub vastuvaidlemata asutuste hulka, nagu seda on kohtu- ja notariaal asutused, ja kas nimetud komisjonis sõlmitud lepingud on vastuvaidlematud?

„Maaomaval.“ lugeja.

Vastus:

Tuleb kohaldada Tsiiviilkohtupid. sead. §§ 457 ja 459.

Küsimus Nr. 9. Tuluteadaande siseseandmise vajadusest oma telumaja kohta.

Kas isiklik elumaja kõrvalhoonega alevi piirkonnas, mis ehitatud riigile kuuluvale 2 vakamaalise ehituskruundile, käib tulumaksu alla kui kinnisvara ja kas tuleb selle kruundipidajal ja hooneomanikul esitada tuluteadaanne vorm nr. 2 või 2-b järele.

Maja kasutatakse isiklikeks korteriks, väljaüritud ei ole, puhtakasurublade alla hindamata?

— kk —

Vastus:

Käib tulumaksu alla, kui kinnisvara, mille järgi tuleb ka anda tuluteadaanne. — Tuluks loetakse korteri üüri väärtus.

Küsimus Nr. 10. Naese mõiste kohta „Riigi Teatajas“ Nr. 18-19 — 1920 a. Nr. 83 all ilmunud „Ajutine seadus valla- ja maakonna omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete kohta“ oma § 9-s näeb ette, et „Kodanikkudelt 20 kuni 60 aastani, kellel valla piirkonnas alaline elukoht, võib võtta valla heaks isikumaksu vallavolikogu poolt määratud suuruses ja korras“. Juhtumisel kui kodanik enda alalist elukohta muudab, võetakse järgmise aasta maksu määramisel arvesse, kus tema elas alaliselt eel- arveaasta eelmisel 1. märtsil.

Kumba omavalitsusse on kodanik kohustatud tasuma enda isikumaksu sarnasel juhusel, kui tema abiellus enne 1. märtsi naabrivaldas asuva mehega aga tegelikult (majaraamatu andmele järele) mehe juurde elama asus peale 1. märtsi.

Omalt poolt arvan, et kodaniku alaline elukoht kuni abiellumiseni oli tema koduvallas, kuid abiellumise momendist peale muutus see ajutiseks ja alaliseks omavalitsuseks sai mehe koduvald, mis tõttu tema enda isikumaksu peaks tasuma ka

mehe koduvalda. Majaraamatu andmeid sellel juhusel ei saaks võtta arvesse?

L. vallasekretär.

Vastus:

Ei saa Teie seisukohta pooldada. Elamise kohta tuleb ikka ja alati võtta tegeliku elamise koha järele, mitte mehe elukoha järele, sest naene võib üldse mitte mehe juurde elama asuda. Neid juhuseid on palju, kus mees on ühes vallas, naene teises vallas ehk koguni linnas. Isikumaksu maksab sinna, kus elas enne 1. märtsil.

Küsimus Nr. 11. Ettemaksetud kulude arvestamisest.

Vallale küttepuude ostu-müügi lepingu sõlmimisel võetakse kautsjoni 10 protsendi suuruses ostusummast ja harilikult ei saa vald seda summat tagasi enne järgmist eelarve aastat.

Millise pearaamatu eriarve all tuleb arvestada sarnane summa, — kas avada kautsjoni arve — mis aga eelarve aasta algul kassa arve avamise pearaamatus õige keeruliseks teeb — või kanda see eelarveliste puudujääkide ja ülejääkide arvele, kui selle arve krediidis vastav saldo olemas, kautsjoni tagasi saamisest seda summat sama arve krediidist läbi kandes — ja kas viimane operatsioon oleks õige?

Vallasekretär K.

Vastus:

Õige lahenduse annaks küsimusele materjalide kapitali olemasolu. Kus seda ei ole loodud ja kui puudub ka järgmise aasta kulude arve, arvestada isikute ja asutuste arve kaudu, järgmise aasta algul see summa täh. arvelt eelarveliste kulude arvele üleskandes.

Teie kinnitate

oma liikumata ja liikuvat varandust

tuleõnnetuse vastu

kõige soodsamatel tingimustel

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A./S.

„OMA“

mis on omavalitsuste ühine kinnitusettevõtte ning mille tegevusest saadud tulud omavalitsuste kaudu rahvale tagasi lähevad.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle Kr. 368.000.—

Seltsi juhatus: Tartus, Riia tän. 41, oma majas, kõnetr. üldine 3-44 juhatus 5-62.

Peaagntuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõnetr. 18-58.

Agendid kõigil pool.